

DÁVID BEÁTA – BÓNÉ VERONIKA – HEGEDÜS RÉKA

Várákosok, szubjektív életkilátások – a Szülés, születés kutatás kvalitatív bemutatása

A Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Intézetében a '80-as évek végén nagyszabású kutatást indult útjára Losonczy Ágnes vezetésével. Gyerekvárás, szülés, születéskutatás célja az életkezdet, a várandósság, szülés és születés társadalmi szintű megismerése volt. A kutatás egyik különlegessége abban rejlett, hogy a kiválasztott első gyermekét váró kismamák követése már a várandósság alatt megkezdődött. A kutatók a „kezdet kezdetétől” az anyák mellett álltak, a világra jövő gyerek kihordását, a születést megelőző várandósság idejét ily módon nem retrospektív adatgyűjtéssel, azaz az egyéni emlékekre támaszkodva akarták megismerni, hanem valós időben, résztvevőként kísérték végig azt a folyamatot, amikor egy családba újszülött érkezik. A kutatás tervezésekor a gyermekek növekedését háromévente átfogóan, azok nagykorúságáig vizsgálták volna. Anyagi támogatás híján sajnos az 1990-es második adatfelvétel után 2012-ig több adatfelvételre már nem került sor, akkor azonban az OTKA 83336 számú pályázatának köszönhetően újra felkereshettük a családokat. A Szülés-születés kutatás egyediségét, előre nem tervezett módon a kutatás időpontja jelenti. A kutatás első két hulláma között ugyanis elkezdődött és részben le is zárult a rendszerváltás folyamata. 30 év távlatában talán nem túlzás azt állítani, hogy akkor, 1988 és 1990 között a történeti, a társadalmi és az egyéni idő különleges egybeesése a kutatók és a kutatás életében nagyon ritkán előforduló kegyelmi állapotot idézett elő. Sem a kutatócsoport, sem a kutatás során a vizsgálatba bevont édesanyák nem számítottak arra, hogy első gyermekük születésével egy időben nemcsak saját egyéni sorsukban történik valami egyedi és megismételhetetlen, hanem teljesen váratlanul addigi életüket alapjaiban megrengető politikai-gazdasági és társadalmi változásoknak is részeseivé váltak. Előadásunkban egyrészt bemutatjuk az akkori várákosokat, elképzeléseket az egyéni és társadalmi jövőről, másrészt azokat az értékeléseket, megéléseket, amelyeket a 23 évvel későbbi interjú, kérdőíves megkeresésnél fogalmaztak meg a családok.